

מאגר מתודות לעבודה בקבוצה הקטנה

כלים המעודדים שיח משמעותי ופיתוח חשיבה

מתודות האסויצות לפתיחת כתיבות:

- ◀ **קירות מדברים** – חלוקה של משפטים, קטעים, פלקטים. התלמידים כותבים את דעתם על הרשום ומקיימים דיון על הכתוב. כל תלמיד אוזן במשפט שהוא הכי מסכים איתו / מתנגד לו.
- ◀ **הכנת תצפיה משותפת** – הקבוצה מכינה תערוכה על נושא מסוים. רצוי שתהיה כמה שיותר יצירתית ותכלול מוצגים מעניינים: שירים, מאמרים, פסלים, חפצים, היגדים, מצגות...
- ◀ **על האב** – לכל תלמיד מוצמד דף על הגב המכיל אמירות, הילדים מסתובבים ביניהם וכותבים תגובות לאמירות. אח"כ, מורידים את הדפים ומקיימים דיון בנושא.
- ◀ **הצצה** – כל תלמיד מקבל פתק. המורה שואל שאלה והתלמידים כותבים על פתק תשובה במילה אחת. לאחר מכן מניפים את הפתקים ורואים לאיזו תשובה יש רוב.
- ◀ **מה בא קודם?** – מתודה טובה ללמידת רצף של דברים, למשל, רצף היסטורי, כרונולוגי. כותבים על רצועות משפטים / היגדים והתלמידים צריכים לדון ביניהם ולסדר אותם ברצף המתאים.
- ◀ **מיון וניסוי** – מתודה לדירוג עמדות. התלמידים מקבלים ערכים / מילים / חפצים וכו' בנושא כלשהו, הם צריכים לבחור את החשובים ביותר על דרך השלילה. הורדת הכרטיסים עם התחומים הפחות חשובים, עד שנשארים עם הכי חשובים.
- ◀ **כצד ונצד** – המורה מציג שאלה פותחת וכל תלמיד צריך לרשום על דף האם הוא בעד או נגד ולהוסיף משפט מנמק. משפטים אלו יהוו בסיס לדיון.
- ◀ **יצירת דיאלוג** – לכל תלמיד פתקיות בצבע אישי. על השולחן בריסטול גדול עם דיאגרמת צירים ריק, כאשר על הציר האופקי רשומים ערכים אותם צריך לדרג או תחומי עניין אחרים. על הציר האנכי מספרים המסמלים חשיבות או הסכמה. כל תלמיד מציב פתקית על גבי הדיאגרמה הכללית על פי מידת ההסכמה שלו או החשיבות שנותן לנושא.
- ◀ **דיאלוג ציפוף** – התלמידים מקבלים עיגול ריק וקטגוריות מסוימות. הם צריכים לחלק את העיגול לפי החשיבות שהם נותנים לכל קטגוריה או לפי הזמן שהם משקיעים בה במשך היום.
- ◀ **מצפים חותכים (דיאלוג ון)** – שיטת מיון. מציינים שני מעגלים החותכים האחד את השני. כל מעגל מסמל משהו מנוגד. למשל, דתיים – חילוניים. המטרה למיין ערכים או דברים אחרים ולרשום בתוך העיגולים. את הדברים המשותפים כותבים בחלק החופף.

©חיפוש ועיבוד מידע: אדוה גבאי עפר, רכזת ניהול ידע והערכה מרכז פסג"ה ת"א.
הדרכה בתחום תכנ"ל וחינוך לשוני בשילוב טכנולוגיה מתקדמת.

מקורות הזנה: ויקיפדיה, מתודופדיה, מנהל חברה ונוער, חדשנות בפעולה:

http://kadima.a.wiki.co.il/index.php/%D7%9E%D7%90%D7%92%D7%A8_%D7%9E

<http://noar.education.gov.il>, %D7%AA%D7%95%D7%93%D7%95%D7%AA

מנומקת בנוגע למצב או לדילמה. גיבוש עמדה קבוצתית המבוססת על מקורות מידע שונים ומגוונים: עובדות, פרשנויות ודעות, עידוד עמדת המיעוט. מתאים כגירוי לדיון בנושאים אקטואליים / שאלות חברתיות וערכיות שיש להן קשר לעבר והשלכה לעתיד.

← **ימיו ביצירות אומנות** – הבאת מספר יצירות אומנות באותו נושא מתקופות שונות, תוך הצגת זוויות ראייה שונות לדיון ועיבוי הידע בנושא ממקורות מידע נוספים.

← **יצירת מפת מודעים** – אישית או זוגית בנושא מסוים, לטקסט או נושא נלמד. ניתן ליצור מפה ראשונית ברמה של סיעור מוחין ולעבות אותה בצבע אחר במהלך ובסיום הלמידה. המללת המפה ויצירת דיון סביב המושגים ומבנה המפה.

← **ימיו במטאפורות / קלפים** – תלמידים יבחרו מטאפורות או קלפים מסוגים שונים (חזותיים / טקסטואליים) כדי להתחבר לנושא כלשהו / לסכם את הלמידה בו / להציף תובנות / לערוך רפלקציה ...

← **ימיו במחקרים** – ניתן להשתמש במתודה בשני אופנים, הבאת משחק המעורר שיח בקרב המשתתפים אודות הנושא הנלמד או ע"י בניית משחקים ע"י הלומדים.

← **ימיו כצילום קודם** – ע"י יישום הנלמד בתהליכי פתרון בעיות וקבלת החלטות. עריכת ניסוי, המצאה של משהו חדש בעקבות הידע הנלמד.

← **אימון** – הפעלת מתודה של אימון, למשל, קידום כתיבה של תלמידים ע"י הצבת מטרות קצרות טווח ולמידה האסטרטגיה הדרושה לעמידה בהן תוך הפעלת רפלקציה מתמדת על התהליך.

← **הת כובעי החשיפה** – שימוש במתודה של חשיבה לפי כובעים, בניתוח מצבים, טקסטים, אירועים, היבטים חברתיים: כובע לבן – עובדות, כובע שחור – ביקורת, חסרונות, כובע אדום – רגשות, כובע צהוב – יתרונות, כובע ירוק – חשיבה יצירתית, כובע כחול – סיכום ורפלקציה. אפשרות לדיון ממוקד בבעיה, לשם יצירת תובנות משותפות לקבוצה.

← **צולמות מקבילים** – מציאת הקבלות אל מצבים אחרים בחיים שבהם אנו פועלים על פי עקרונות כלליים דומים. יכול לסייע במציאת פתרונות יצירתיים. דוגמאות: אופרות סבון, אמנות, אסטרולוגיה, חינוך, חלל, חרקים, טניס, כדורגל, כלכלה, מטאורולוגיה, מכונות, מיתולוגיה, מלחינים, קריקטורות, ריקוד, צילום, רפואה, תזונה, תחבורה, תנועה חברתית, ספרי בלשים, פוליטיקה, פורנוגרפיה, חיות, משפטים וכו'..

← **מיני חקר** – תלמידים מעלים שאלת חקר קטנה בתוך נושא נתון וחוקרים אותה ממקורות שונים (כתובים, אורקוליים, דיגיטאליים, תקשורתיים, אנושיים, פיסיים וכו') ומזוויות שונות תוך חלוקת תפקידים ביניהם.

- ← **פרטנר 360** – תלמידים בונים היציגים בהנחיית המורה סביב נושא אותו הם רוצים ללמד ולהציג בפני הכתה. תכנון ההיצג נעשה בצורה מודרכת בקבוצה הקטנה וההיצג עצמו בפני המליאה או קבוצה אחרת.
 - ← **ווקולוט = חקרשת** – משימה מתוקשבת קבוצתית, בה כל חבר בקבוצה חוקר היבט אחר של בעיה. לחקר הרשת מבנה קבוע של: מבוא, המשימה, התהליך, הערכה, סיכום. החקר עצמו מבוסס אינטרנט. והמטלות יכולות להיות מגוונות – מטלות מסתורין, מטלות עיתונאיות, מטלות תכנון, מוצר יצירתי, מטלות שכנוע, ליקוט מידע, מטלות שיפוט, הכר את עצמך, מטלות מדעיות ...
- <http://webquest.edu.haifa.ac.il/WebQuestISR.htm>

מתודות האסיוצות התקשורת וניהול השיח:

- ← **סיכום דברי הקודם** – במשך הדיון חייב כל דובר לחזור על עיקרי הדברים של מי שקדם לו בשיח, לפני שיביע את עמדתו, על מנת לעודד הקשבה והתייחסות לדברי הקודם.
- ← **הקונכיה** – קובעים מראש חפץ מסוים שרק מי שמחזיק אותו יכול לדבר.
- ← **תצפיתניט** – Fish Bowl – ממנים שני תלמידים אשר צריכים לכתוב את כל מה שמתרחש בעבודת הקבוצה. למשל, מי הדובר העיקרי? מי לא מדבר כלל? אווירת הדיון? מי השתתף יותר? לאחר פרק זמן, צריכים למסור ממצאיהם לקבוצה, והתלמידים בוחנים האם וכיצד אפשר לשפר את המצב.
- ← **הכנת ציתון או ציתון קיר** – הקבוצה תצטרך לכתוב עיתון בנושא מסוים או על תקופה מסוימת עליהם יקבלו חומר רקע מהמורה או יאספו בעצמם. העיתון יכלול מדורים שונים שיותאמו לנושא וגם פריטים חזותיים, כדי שיהיה מגוון. מאפשר התבטאות לכל תלמיד בתחום ובדרך המתאימים לו.
- ← **יצירת וידאו קליפ** – התלמידים מפיקים ומצלמים וידאו קליפ בנושא שקיבלו / בחרו. ככל שמשתמשים ביותר אמצעים התוצאה מוצלחת יותר: תחפושות, איפור, מוזיקה, תפאורה וכו'...
- ← **כתיבת תסריט או תסכית רדיו** – התלמידים כותבים תסריט ומפיקים אותו בעקבות נושא שקיבלו.
- ← **יצירת פרסומת** – פרסום בעקבות ערכים, נושאים, תחומים.. העברת מסרים בצורה וויזואלית תוך הקפדה על עקרונות המבנה הרטורי של הפרסומת, כטקסט שכנועי. עבודה שיתופית תוך דיון אודות המרכיבים החשובים שיופיעו בפרסומת.
- ← **איפת אלות** – המורה יפעיל מתודה של שאילת שאלות המעוררות לרמות שונות של חשיבה אודות נושא / היבט רגשי / חברתי וכו'.

©חיפוש ועיבוד מידע: אדוה גבאי עפר, רכזת ניהול ידע והערכה מרכז פסג"ה ת"א.
הדרכה בתחום תכנ"ל וחינוך לשוני בשילוב טכנולוגיה מתקדמת.

מקורות הזנה: ויקיפדיה, מתודופדיה, מנהל חברה ונוער, חדשנות בפעולה:

http://kadima.a.wiki.co.il/index.php/%D7%9E%D7%90%D7%92%D7%A8_%D7%9E

<http://noar.education.gov.il>, %D7%AA%D7%95%D7%93%D7%95%D7%AA

- ← **חשיבה רפלקטיבית** – חשיבה בקול (המללת החשיבה) אודות העשייה ותוך כדי העשייה.
- ← **ניהול יומן רפלקטיבי** – המלווה את תהליך הלמידה ושיתוף המורה והעמיתים. דיון סביב קשיים, הצלחות ותובנות בעקבות הלמידה.
- ← **כרומ ברשת בעקבות נושא או למידה מרחוק / פלוג** – תלמידים יוצרים פורום שבו הם משתפים בדעותיהם, מבקשים הנחיות, מזמינים עמיתים ללמידה ומציגים תובנות בשימוש בפורום, או בלוג חזותי או טקסטואלי.

מתודות בעקבות טקסטים טיפוגרפיים כאן, מאמר:

- ← **פאנל** – כל תלמיד בקבוצה מקבל מקטע משמעותי מטקסט, קורא אותו ומנסה להשלים את החסר. לאחר שיתוף, הקבוצה מרכיבה את כל החלקים למאמר ודנה בו.
- ← **תן כותרת** – חלק מהתלמידים מקבלים כותרת של מאמר וחלק את המאמר ללא כותרת. אלה שקיבלו כותרת כותבים מאמר בנושא ומי שקיבל מאמר ממציא לו כותרת. בודקים את ההבדלים ונקודות הדמיון.
- ← **כתיבת מכתב תלומד** – מקריאים מקטע ממאמר, ומבקשים מהתלמידים בזוגות לכתוב מכתב לאחת הדמויות או לכותב המאמר.
- ← **יצירה** – מחלקים לתלמידים מאמר סנסציוני מהעיתון או טקסט אחר המעורר רגשות ונותנים לתלמידים להביע את רגשותיהם ודעתם על הכתוב בחומרי היצירה השונים: פלסטלינה, טושים, אביזרי תיאטרון, מוזיקה...
- ← **ישאל בתוכנת A.nnotate או תוכנת אחרת ברשת** – לסימון משפטים במאמר - שמזדהים איתם / שמרגיזים אותי / שמתקשרים לחיי הפרטיים / שמתקשרים לימינו ועוד.. תוך מתן הנמקה לסימון. תלמידים אחרים יכולים להגיב להנמקות. כל הדיון נשמר ברשת או בקבצי התלמידים.

<http://a.nnotate.com/php/pdfnotate.php?d=2009-07-05&c=9PuD9kug&page1#1>